

Kakšna preizkušnja

Elvira Bonafacio

drugebesede
|||

bestehitzak
|||

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

“Ptice letijo in raziskujejo druga območja, a pri tem ostajajo zveste same sebi”

Kakšna drama!

Elvira Bonafacio

Teili trdno drži svojo šolsko torbo in se z na pol sklonjeno glavo pomika proti jezikovnim učilnicam.

»Dajmo, počasnè,« se oglasi nekdo za njo.

Negotove roke, ki so se oprijemale šolske torbe, se stisnejo v pesti. Teili odpre oči z ognjevito jezo in pogleda proti dekletu, ki jo je dregnilo z opazko. Hodi nekoliko za deklico in s čemernim izrazom na obrazu nadaljuje pot proti učilnici za Papiamentu.

Besna, a hkrati z občutkom negotovosti, gre Teili naprej in vstopi v učilnico. Takoj vidi, katere sedeže so zasedli nasilneži in izbere strateško mesto, od koder jih lahko opazuje, ne da bi jim bila preblizu.

"Haiman ... Hanmanty ..."

»Hi-hi-hi-hi-hi-hi ...« se začne smejati skupinica nizozemsko govorečih študentov.

"... gospodična Martina," zakliče učiteljica, da bi popravila škodo.

Teili se naveličano odzove z besedami: "Učiteljica, že tri mesece je minilo od začetka šole, vi pa še vedno ne znate pravilno izgovoriti mojega imena!"

»Ojoj, saj veš, da si imena težko zapomnim. Poleg tega je to danes zadnja šolska ura, usmili se me malo,« jo skuša pomiriti učiteljica.

Medtem ko nadaljuje s klicanjem imen po seznamu, Teili vzame v roke svoj nalivnik in začne zapisovati Haimentely Conzewits Josefini Martina na platnico učbenika.

»Je to tvoje celo ime?« jo iz radovednosti vpraša sošolka, ki sedi zraven nje.

Teili se nasmehne in prikima.

"Saj se hecaš! Kdo pa ima domišljijo, mama ali oče?"

Sošolka jo še naprej sprašuje in ji začne razlagati, da ima tudi sama dva imena in dva priimka in kako je prišlo do tega,.

Med poslušanjem začne Teili okrog svojega imena na platnici učbenika risati okraske in nato reče:

»Moj primer je podoben tvojemu. Babica mi je povedala, da so potekale pred odločitvijo o mojem imenu intenzivne razprave.

Oče me je hotel poimenovati po njeni materi, moji pokojni prababici. Druga babica, mama moje matere, pa je želela ohraniti našo versko tradicijo in me poimenovati po svetniku, ki je zavetnik mojega rojstnega dne sodeč po almanahu Bristol¹. Mama, najbolj trmasta oseba na svetu, pa je vztrajala pri kombinaciji imen: njeno, Sharentely, in ime mojega očeta, Haime. Na koncu so bili vsi zadovoljni, da sem dobila vsa tri imena."

"Hahaha, všeč mi je tvoja mama..."

Teilijina sošolka ne dobi priložnosti, da bi dokončala stavek, saj učiteljica prosi učence naj se osredotočijo na tablo, da lahko nadaljuje z učno uro.

"Torej. Če pogledamo besedi *raznolikost* in *identiteta*, je prvo vprašanje, ki nam ju pomaga razjasniti: *Kdo si?* Rihanna, nam lahko poveš, kaj oblikuje tvojo identiteto?"

Z velikim navdušenjem in nizozemskim naglasom Rihanna odgovori: "Šola, ki jo obiskujem, prijatelji, s katerimi se družim in to, kar nosim oblečeno..."

»Zelo dobro, Rihanna,« odvrne učiteljica spodbudno.

»Ampak učiteljica, nisem še končala. Tudi ime, ki so mi ga starši dali, je del tega,« jo prekine Rihanna in pogleda proti Teili.

Sošolci, ki sedijo v Rihannini skupinici in še nekaj drugih se začnejo smejati, vendar jih učiteljica ne upošteva in nadaljuje: »Tako je! Če smo zvesti svojim koreninam in svoji kulturi, lahko svet o nas nekaj razbrere že iz naših imen: od kod prihajamo in celo v to, v kar verjamemo. Žal pa obstajajo tudi starši, ki so veliki športni navdušenci ali ljubitelji umetnikov, in se odločijo, da bodo poimenovali svoje otroke po športnih legendah in slavnih ljudeh. In takšni ne vedo, da njihovi otroci sploh obstajajo."

Učiteljica pomežikne Teili in nadaljuje s poukom.

"Presneto!" zavpijejo otroci.

Teili se vsa zadovoljna nasmehne in nadaljuje s prepisovanjem iz table.

Tik preden zazvoni zvonec, učiteljica ponovi: »Domača naloga: sedite na vrt ali ob obalo in opazujte naravo. Naredite zapiske o vsem, kar pritegne vašo pozornost, in to podrobno opišite. Potem skušajte spisati štiri haikuje na temo enakosti in drugačnosti, v povezavi s tistimi stvarmi, ki so pritegnile vašo pozornost. Bodite ustvarjalni in prinesite tudi slike!«

Otroci odhitijo iz razreda in se napotijo domov. Tudi Teili se odpravi, a tik pred vrati v učilnico...

¹ Almanah *Almanaque Pintoresco de Bristol* izhaja vsako leto v številnih latinskoameriških državah.

V ravnateljevi pisarni

»Haimetely Martina, tega nisem pričakoval od tebe. Poglej! Poglej, kaj si naredil! Modrica na očesu, opraskan obraz, raztrgana uniforma, saj to je nesprejemljivo! " "

Teili na stolu z zmagovito držo opazuje Rihanno, ki sedi s povešenimi očmi in si na tilnik pritiska hladilno vrečko, da bi ustavila krvavenje iz nosu. *Sama je kriva, naj mi izkaže spoštovanje, ali pa jo naučim, kaj to pomeni*, si misli Teili z nasmeškom na obrazu.

Medtem, ko ravnatelj šole Rihanno sprašuje, kaj se je zgodilo, se Teili spominja, kako se je vse skupaj začelo... *Bil je ponedeljek v drugem tednu po začetku šole, med uro angleščine. Morala sem razložiti, kaj čuti zatirana oseba. Ker v angleščini nisem tako dobra, sem se odločila, da odgovorim v Papiamentu, kot sem naredila že večkrat pri drugih predmetih. Rihanna, ki raje uporablja nizozemščino, je protestirala, češ, naj povem po nizozemsko, saj je to uradni jezik naše države in jezik poučevanja na naši šoli. Začutila sem napetost v telesu inprekipelo mi je. 'Kdo pa misli, da je, ta Rihanna, v MOJO državo pride in mi preprečuje, da povem stvari v svojem jeziku.' Pokazala sem ji, kar ji gre, tako da ji je sedaj nekaj zadev jasnih tako v Papiamentu kot v nizozemščini.*

»Kaj lahko poveš v svojo obrambo, Haimetely?« Telijine misli prekine ravnatelj.

»Čisto preprosto, ravnatelj. Vsi učitelji na šoli vedo, kaj se dogaja, vendar nobeden od njih v zvezi s tem ničesar ne ukrene. Rihanna se norčuje iz nas, ki govorimo Papiamentu, norčuje se iz naših običajev. Zanja so govorci Papiamenta vsi neumni zakotneži ... zato sem ji danes pokazala, kako neomikanci učijo civilizirane ljudi spoštovanja do drugih." "

Ravnatelj presenečeno in nejevoljno vpraša: »Je to res, Rihanna? Si to rekla?" "

Izraz na Teilijinem obrazu ne dovoli Rihanni nič drugega, kot da preprosto skloni glavo in krotko prizna.

»To je ustrahovanje in rasizem in v tej šoli tega ne dovolimo! Starši lahko zate začnejo iskati drugo šolo. Na naši šoli ni prostora za otroke s takšnim vedenjem.«

Ravnatelj je imel dovolj vsega v zvezi s to zadevo. Njegova šola ni bila nikoli kraj, kjer bi prihajalo do tovrstnih incidentov, toda v tem šolskem letu je slišal že veliko preprirov med Rihano, Teili in nekaterimi drugimi učenci. Zadnji pa je sodu izbil dno.

Rihanno oblije rdečica in lica ji oblivajo solze, kot iz slapa. Poklekne pred ravnateljem, moledujoč: »Ne, ne, samo ne izključite me... Lepo se bom obnašala... Dala bom vse od sebe... Žal mi je! Teili...oprosti mi." "

Rihanna ne ve, kaj naj stori. Misel na izključitev iz šole jo je tako močno prizadela, da jo zagrabi panika. Prva stvar, ki ji gre skozi misli je, kako razočarana bi bila njena mama po vsem, kar je naredila, da bi jo spravila v to šolo. Ne more si niti predstavljati, da bi morala v drugo šolo, in to na sredi šolskega leta, in da bi si morala poiskati nove prijatelje. Bolj ko razmišlja o tem, bolj joče. Nato dvigne glavo in pogleda Teili naravnost v oči. Vsa rdeča v obraz s tresočim glasom in drgetajočim telesom prime za Teilijino nogo in jo roti: »Teili, oprosti mi. Ne bo se ponovilo." "

Ob tem, kar vidi, Teilijina samozavest raste. Oči ji žarijo in nasmešek na obrazu potrjuje njeno zadovoljstvo. Ne da bi kaj rekla, pogleda Rihanno in si misli: *Končno je bilo zadoščeno pravici. Želim si, da bi morala v šolo nekam, kjer bi morala govoriti Papiamentu, in kjer bi te mučili, ko tega ne bi naredila, da bi občutila isto, kot sem sama...*

Toda Teili še ne ve, da dneva ne gre hvaliti pred nočjo.

Kasneje pri babici doma

"Teili, pridi sem in mi povej, kaj se je danes zgodilo v šoli."

"Babica, ali se spomniš nizozemke, o kateri sem ti povedala, kako mi je zagrenila življenje v šoli?"

"Katere? Tiste, za katero si na začetku šolskega leta rekla, da bi se lahko, če živi na Curaçau, vsaj naučila Papiamentu?"

»Ja, tiste! No, ona in njeni prijatelji so mi stopili na živce. Vedno trosijo zbadljivke na račun ljudi, ki govorijo Papiamentu. Vedno se posmehujejo našim navadam in običajem."

"A res?" odvrne babica in se neha gugati na gugalniku, nato pa si potisne očala bližje k očem, kot da bi ji to pomagalo bolje slišati.

"Babica, vse od tistih prvih komentarjev je kot bi bili smrtni sovražniki, saj me vedno znova zasmehujejo, ko sem na vrsti, da kaj povem v razredu, ali ko grem samo mimo njih. Več učiteljem sem povedala, vendar mislijo, da pretiravam. Razredničarka je edina, ki je o tem sploh komu kaj rekla. "

"Ali vas razredničarka uči Papiamentu?"

»Ja. Skratka, dovolj mi je bilo nenehnega mučenja. Danes sem se odločila, da ne bom še naprej hodila v šolo in dopustila zlorabe teh neverjetnih mulcev, ki mislijo, da so boljši od vseh drugih. Med uro Papiamenta so se začeli norčovati iz mojega imena. Ko smo odhajali iz učilnice, mi je Rihanna rekla, da je moje ime ime nekoga, ki živi v divjini. Babica, popolnoma sem izgubila živce."

"Ampak, Teili ... ali te babica ni naučila šteti do deset, preden rečeš ali narediš karkoli v jezi?"

»Babica, globoko sem vdihnila in štela do deset. Potem pa je dodala, da jo zanima, kateri živali je podobna moja mama, saj je očitno, da lahko samo žival svojemu otroku nadene tako grdo ime."

Babica je osupnila in sklenila roke pred široko odprtimi usti, kot bi molila. "Babica, slišala sem svoje ime, štela sem do deset, potem pa sem slišala, da moja mamo primerjajo z živaljo, in sem si rekla, dovolj je bilo. S pestmi sem jo udarila desetkrat, kolikor močno se je dalo. Kdo pa misli, da je, da tako žali mojo mamo?"

Medtem ko Teili pripoveduje babici, kako se je začel in razvijal prepir, babica začne premišljevat i o pogovoru, ki ga je imela prejšnji teden s svojo hčerko, Teilijino mam o. *Moja hči ne razume, kakšen vpliv ima na njeno hčerko občutek manjvrednosti, ki ga zamenjuje za evropski način razmišljanja. Kopira Evropejce in hkrati zanemarja in podcenjuje svoje lastne korenine, ki izvirajo iz Curaçaa. Teili ni hotela poslati v najbližjo šolo, češ da bo šola, kjer je Papiamentu glavni jezik poučevanja, ovirala njeno hčerko na poti do uspeha v življenju. Dejala je, da je Teilijeva šola dobra in da je veliko njenih nekdanjih dijakov uspelo na Nizozemskem. Zdaj pa prav ta nizozemska šola, za katero verjame, da bo njeni hčerki omogočila uspeh, v resnici dela deklico nesrečno.*

"Babica, dobro sem se počutila, ko je Rihanna dobila to, kar si je zaslužila, in še bolj e potem, ko mi se je opravičevala. Zdaj pa se počutim žalostno."

"Kako to, Teili?"

"Babica, veš, mama me je okarala na poti sem. Ves čas je ponavljala: 'Ali sploh veš, kaj vse sem morala narediti, da sem te spravila v to šolo, in zdaj me tako osramotiš?' Namesto da bi me razumela, mama še vedno misli, da bi morala povedati učiteljici namesto, da sem vzel stvari v svoje roke. Ampak tega nisem mogla več trpeti!"

Z občutkom nemoči začne Teili jokati in z visokim in drhtečim glasom nadaljuje: "Kako to, da imamo mi, ki govorimo Papiamentu, samo slabe lastnosti in moramo, če želimo postati dobri, postati bolj podobni Evropejcem? Zakaj moramo molčati, sprejeti vse, biti pokorni in dovoliti drugim, da delajo, kar hočejo z nami? Babica, še vedno obstajajo ljudje, celo učitelji, ki mislijo, da nas Papiamentu ne bo pripeljal nikamor."

Babica potreplja vnukinjo, da jo pomiri in reče: »Pomiri se, ljubica, ni vse na tem svetu črno-belo.«

Toda Teilijino začne še močneje ihteti. Tesno objema noge svoje babice, ji položi obraz v naročje in reče: "Mislim, da sem se rodila v napačni družini in v napačni državi. Preklet naj bo dan, ko se je mama odločila, da v šolo ne bom hodila po svoji izbiri in me poslala v to!"

Teili je bil neutolažljiva. Počutila se je poraženo. Babica, ki je začutila Teilijino žalost, jo poskuša razveseliti z zgodbo.

"Teili, ljubica, ali veš, da to, kar preživljaš, spominja na našo kolonialno zgodovino? Tvoj prepir je podoben boju za naš jezik, Papiamentu."

Teili preneha hlipati in je videti osupla.

"Ali veš, da je dejstvo, da se Papiamentu poučuje v šoli, še zelo mlado? Ko sem jaz hodila v šolo, nismo smeli govoriti v Papiamentu niti na šolskem dvorišču. Če so nas dobili pri tem, smo bili kaznovani in kar je zadeve še poslabšalo, so se nekateri borili, da bi preprečili Papiamentu postati uradni jezik.

Veliko ljudi se je dolga leta borilo za to, da bi ga uradno priznali. Toda – ker so ljudjem več let ali bolje rečeno več stoletij prali možgane in jih prepričevali, da jih to, kar je njihovo, ne bo nikamor pripeljalo, da ne znajo doseči ničesar, kar si želijo, ali da niso dovolj dobri v primerjavi z drugimi – še danes obstajajo takšni, ki temu verjamejo."

Teili se vzravna na stolu in globoko vdihne. Babica ji obriše obraz in nadaljuje: "Kot roboti so, programirani, da razmišljajo na ta način, in nameščen imajo protivirusni program, ki zavrača vse, kar bi lahko spremenilo njihovo razmišljanje."

"Babica, ali to pomeni, da je mamin način razmišljanja podoben temu in da so ga programirali Nizozemci?"

Babica se nasmehne in nadaljuje: »Ljubica, to, da ljudje na tak način razmišljajo osebi in o svoji kulturi ne velja samo za Nizozemce, ampak za vse kolonizatorje. Takrat, v kolonialnem obdobju, ljudje niso verjeli v raznolikost. Niso cenili tega, da ima vsak cvet svojo barvo, in da lahko iz različnih cvetic nastane prelep šopek. Takrat je veljalo samo dvoje, ali narediš, tak kot hočem jaz, ali pa te bom prisilil v to."

"Kaj misliš s tem?" vpraša Teili začudeno.

»Poslušaj me, ljubica. Ko se boš učila o zgodovini, boš opazila, da so bila vsa kolonizirana ozemlja upravljana na enak način: kolonizatorji osvojijo del ozemlja in drugim povedo, da je njihovo, ubijejo tiste, ki jim nasprotujejo, in prisilijo vse ostale ljudi, da delajo tako, kakor oni. To jim je uspelo tako, da so zatiranim ljudem dali zelo težka dela, kaj bodo jedli, je bilo odvisno od volje kolonizatorjev, ki so jih na koncu naredili tudi ekonomsko odvisne od njih. Poleg tega so zatiranim omogočili izobrazbo, ki jih je oblikovala v takšno vrsto ljudi, ki kolonizatorjem koristi; z drugimi besedami, v podložne ljudi, ki ne verjamejo vase in ki potrebujejo kolonizatorje, da bi preživel. Dejstvo je, da so to storili ali poskusili doseči vsi kolonizatorji. Nekateri so bili uspešnejši od drugih, toda po vsem svetu je bilo bolj ali manj isto; kolonizirani so morali pogosto žrtvovati svojo identiteto, to, kar so bili, zato, da bi ostali živi."

"Ali to pomeni, da niti mama niti jaz, niti nihče od nas ne ve, kdo smo?"

»Ne, ne, ne, draga Teili. Ni tako hudo. Robote je enostavno programirati in naredili bodo vse, za kar so programirani, toda to ne velja za ljudi. Ampak, veš kaj, zakaj ne greš pod prho, da se ohladiš in pomiriš, medtem pa ti pripravim nekaj za pod zob. Ob kosilu lahko nadaljujemo s pogovorom o naši identiteti, o tem, kdo smo in o naši zgodovini."

Na tedenskem sestanku učiteljev

»S tem se ne strinjam. Morda obstajajo izobraževalni zakoni, ki jih moramo spoštovati, vendar obstajajo tudi človekove pravice, ki jih moramo upoštevati; in po mojem mnenju bi morale slednje veljati več kot prvo. Kako je mogoče, da lahko peščica staršev tako vsiljuje svojo voljo? Ali mora naša šola sprejeti vse, kar trdijo, samo zato, ker so del sveta staršev? Ne samo, da mislijo, da bi moral imeti njihov otrok več možnosti kot drugi, ampak tudi, da bi morali biti deležni ugodnejše obravnave: želijo, da njihove otroke premestimo iz ene skupine v drugo, zamenjamo razrednika, se dogovorimo, da jim ni treba k pouku Papiamenta... zbudite se! Kaj vendar počnemo?« ogorčeno pove učiteljica Papiamenta, ki je tudi Teilijina in Rihannina razredničarka.

"Razmem, da ste razburjeni, vendar smo potisnjeni ob zid. Naši šoli slaba reklama ne bo koristila in ti starši nam vedno pomagajo, kadar je to potrebno."

Čustvena napetost na sestanku je naraščala. Učiteljica Papiamenta se je počutila izdano. Učitelji, za katere je mislila, da jo bodo podprli, so ostali tiho, medtem ko so ostali podprli Rihano.

»Ali torej ignoriramo pravičnost v korist prestiža in denarja? Ali to pravilno razmem?« še zadnjič poskusi.

Ravnatelj jo takoj opozori v zvezi z njenim namigovanjem in prosi, naj nadaljujejo z drugimi točkami dnevnega reda. Sestanek se je nadaljeval v nizozemščini kot običajno.

Saj to je smešno, pri sebi pomisli Teilijina razredničarka, pet ljudi ne razume Papiamentu, zdaj pa se nas mora vseh dvajset in več prilagoditi in govoriti nizozemsko, samo zato, ker je jezik poučevanja na naši šoli nizozemski. Pha!

Učiteljica je sestanek zapustila zelo slabe volje. Ne samo zato, ker je večina glasovala za Rihannino vrnitev v šolo, ampak tudi zato, ker je kolegi niso podprli. Tisti, ki sicer s ponosom razglašajo svojo podporo Papiamentu, so ob tej priložnosti molčali.

Toda to še ni konec, si je mislila pri sebi, to bo moja osebna bitka.

Dva tedna pozneje pri pouku Papiamenta

"Rihanna, ti si na vrsti. Naštej tri stvari, ki so ti všeč pri ljudeh iz Curaçaa."

Rihanna se je počutila nelagodno, toda vedela je, da nima druge izbire, kot da pride na dan z odgovorom. Dolgo ni spravila besede iz sebe.

"Ti lahko pomaga kdo od prijateljev?" je vprašala učiteljica.

Spet bi lahko slišal šivanko pasti.

"Teili, nam lahko poveš tri stvari, ki so ti všeč pri nizozemcih?"

»Seveda, učiteljica. Dobri poslovneži so, so zelo neposredni in stiskaški... Torej, hočem reči, da znajo prihraniti denar za težke čase.«

Cel razred se je začel smejati.

"Zelo dobro, Teili. To so dobre lastnosti, ki jih moramo ceniti pri drugih. Rihanna, si se ti česa domislila?"

"Da, učiteljica," je plašno odgovorila Rihanna, "prebivalci Curaçaa so odlični kuharji in ...vedo, kako se dobro zabavati."

»In če smo pozorno poslušali, je to tisto, kar imenujemo raznolikost,« je učiteljica namignila Teili. »Naučiti se moramo ceniti to, kar imajo drugi, in česar sami nimamo, ne da bi pri tem mislili, da je sosedova trava bolj zelena ali da moramo biti enaki, da bi bili enako dobri kot drugi. Raznolikost ni dobra ali slaba. Obstajajo razlike. Upoštevajmo to pri pripravi domače naloge, ki je vezana na naš naslednji projekt in na našo predstavitev, ki bo čez dva meseca ob mednarodnem dnevu materne jezika.«

Dva meseca pozneje: mednarodni dan materne jezika

Prišel je veliki dan. Avditorij se je postopoma zapolnil. Del, namenjen staršem in obiskovalcem, je bil poln, sedeži na obeh straneh odra, ki so bili rezervirani za šolarje, pa so bili skoraj polni. Le kdo bi si mislil, da bo ta projekt, povezan s praznovanjem mednarodnega dneva materne jezika, postal tako priljubljen?

Program je bil raznolik in vsak razred je prinesel svoj kulturni prispevek. Potekale so predstavitve v mandarinščini skupaj z demonstracijo, kako narediti cmočke, sledila pa je tudi predstavitev borilnih veščin ob spremljavi kitajske glasbe. Naslednja predstavitev je bila kombinacija treh razredov, ki so se združili, da bi prikazali vpliv, ki so ga imeli Španci na Latinsko Ameriko. Predstava je bila zelo komična, še posebej privlačno je bilo prisluhniti različicam španščine in si ogledati, kako ritmične in polne žara so lahko takšne etnične skupine. Ravnatelj je bil ponosen, ko je videl, kako so njegovo šolo preplavili večkulturnost, sožitje in sprejemanje različnosti drugih.

Toda razpoloženje se je spremenilo, ko so na oder stopili učenci razreda učiteljice Papiamenta. V nasprotju z drugimi skupinami se je zdelo, da predstavitev tega razreda spodbuja razkol. Teilijina skupina je začela prva. Predstavili so pesem o okrutnosti Nizozemcev v času suženjstva. Pesem je bila neokusna in neprimerna priložnosti. Zdelo se je, da želijo javno zasmehovati Rihannino skupino.

Rihannina skupina ni zaostajala. V rap pesmi so Teilijini skupini povedali, kako uspešni so zato, ker so Nizozemci, in o tem, kaj jim ni všeč pri ljudeh iz Curaçaa.

Čutiti je bilo naraščanje napetosti med občinstvom in ravnatelj šole je poskušal pristopiti k učiteljici Papiamenta in dobiti pojasnilo, a preden je prišel do nje, je naletel na predstavnike medijev, ki so pravkar prispeli, da bi posneli del dogajanja za novice. Zaslišali so se zvoki tambúja² in chapija³. Teilijina skupina se je vrnila na oder. Pred Rihannino skupino so začeli demonstrativno peti in plesati. Vsi so začeli šepetati in spraševati, kaj se dogaja. Ravnatelj, ki je medtem prišel do razredničarke, jo je prosil, naj posreduje, saj je situacija uhajala izpod nadzora, še posebej, ker so bili prisotni tudi mediji.

Toda učiteljica Papiamenta je s kljubovanjem, potem, ko je dolgo čakala na to priložnost, odgovorila: »Nisem bila jaz tista, ki otrokom na tej šoli ni dala druge priložnosti.«

Ravnatelj, ki se mu je od jeze kar kadilo iz ušes, je poskušal priti na oder, učiteljica Papiamenta pa mu je sledila... toda bilo je prepozno. Skupini sta stali iz oči v oči in, kot je bilo slutiti, je med njimi izbruhnil pretep. Začeli so potiskati drug drugega. Vlekli so se za lase... Moj bog! Pekel se je odprl. Občinstvo je zagrabila panika. V trenutku, ko je uspelo ravnatelju in še nekaj drugim učiteljem stopiti na oder, da bi ustavili pretep, pa so se vrnili zvoki tambúja⁴ in chapija, toda tokrat v drugačnem ritmu, da so vsi obstali kot okameneli. Kar se je zdelo kot pretep, se je spremenilo v dramatično gledališko predstavo. Učiteljica Papiamenta, ki je bila del te predstave, je nagovorila občinstvo:

"Smo res odprti za raznolikost, ali smo obtičali v preteklosti? Ali še vedno mislimo, da je sosedova trava bolj zelena?"

Učiteljica Papiamenta je vprašanje ponovila v ritmu tambúja, medtem ko so učenci vodili ljudi, ki so se vrnili na oder, nazaj do njihovih sedežev. Ko so končali, sta se Teilijina in Rihannina skupina združili in zaplesali na tambú skladbo. Na polovici pesmi je Teili recitirala pesem o njenem boju v šoli. Potem se je glasba spremenila iz tambúja v tumbo in Rihanna je zapela veselo pesem, hvalnico prebivalcem Curaçaa. Ob njej so zaplesali vsi in zapeli skupaj z zborom: »Laga historia atras, mi stima bo mane bo ta.« *Pustite preteklost za seboj, ljubim vas take, kot ste.*

Ravnatelju je vzelo sapo, prav tako Teilijinim in Rihanninim staršem. Učitelji so bili vsi iz sebe. Na koncu so skupini stoje zaploskali z gromkim aplavzom. Dekleti sta se objeli in istočasno rekli: »Dobro opravljeno, prijateljica!«

² Tambu ali tambú lahko pomeni glasbeni žanr iz otokov Aruba, Bonaire in Curaçao, ali majhen boben, ki je skupaj motiko glavni inštrument, ki se uporablja v tambú glasbi.

³ Motika, brez ročaja, ki se uporablja kot eden glavnih glasbenih instrumentov v tambú glasbi.

⁴ Tumba je glasbeni žanr afriškega izvora, ki ga igrajo na otokih Aruba in Curaçao.